

М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті

БЕКІТЕМІН

Стратегиялық даму және
интернационалдандыру
көніндегі проректор

Ш.Есимова

« 12 » 2026 ж.

**М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ 2026-2029 ЖЫЛДАРҒА
АРНАЛҒАН ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ
САЛАСЫНДАҒЫ САЯСАТЫ**

МАЗМҰНЫ

1	Кіріспе	3
2	Саясаттың мақсаты мен міндеттері	4
3	Негізгі қағидалар мен тәсілдер	5
4	БҰҰ тұрақты даму мақсаттарымен байланысы	6
5	Стратегиялық бағыттар және басымдықтар	7
6	Іске асыру жоспары (2026–2029)	8
7	Мониторинг және тиімділікті бағалау	9
8	Білім беру және ғылыми бастамалар	9
9	Серіктестермен және қоғаммен өзара әрекеттесу	10
10	Тәуекелдер және оларды азайту шаралары	11
11	Қорытынды	12

1. КІРІСПЕ

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму қағидаттарына және БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарына (ТДМ) толықтай адалдық танытады. Университет қазіргі әлемдегі жаһандық сын-қатерлерді, соның ішінде климаттық өзгерістер, экономикалық теңсіздік, әлеуметтік мәселелер, білім беру сапасының айырмашылықтары, экологиялық деградация және технологиялық дамудың жылдам қарқыны сияқты факторларды мойындайды. Университет бұл мәселелерді шешу және тұрақты даму принциптерін іс жүзінде іске асыру бойынша өз міндеттемесін қабылдайды.

Осы саясат 2026–2029 жылдарға арналған тұрақты даму мақсаттарын университет қызметіне тиімді және жүйелі интеграциялау бойынша негізгі бағыттарды, стратегиялық мақсаттар мен іс-әрекеттерді анықтайды. Саясат университеттің білім беру, ғылыми-зерттеу, инновациялық және әлеуметтік қызмет салаларындағы барлық функцияларын тұрақты даму принциптерімен үйлестіруді мақсат етеді. Бұл саясат студенттер, оқытушылар, қызметкерлер және университеттің басқа да мүдделі тараптары арасында тұрақты даму мәдениетін қалыптастыруға, саналы әрекет пен әлеуметтік жауапкершілік сезімін дамытуға бағытталған.

Саясат келесі бағыттарды қамтиды:

- **Білім беру саласы:** оқу бағдарламаларына тұрақты даму принциптерін енгізу, экологиялық және әлеуметтік тақырыптарды қамтитын жаңа курстар әзірлеу, студенттерді практикалық жобалар мен зерттеу жұмыстарына тарту.
- **Ғылыми-зерттеу саласы:** экология, энергия тиімділігі, климат өзгерістерін зерттеу, әлеуметтік зерттеулер жүргізу, инновациялық жобаларды жүзеге асыру, халықаралық ғылыми ынтымақтастықты дамыту.
- **Әлеуметтік қызмет:** университеттің әлеуметтік жауапкершілігін күшейту, қоғаммен және жергілікті қауымдастықтармен белсенді ынтымақтастық, волонтерлік бағдарламалар, жастар және қауымдастық үшін білім беру іс-шараларын ұйымдастыру.
- **Экологиялық тұрақтылық:** кампус инфрақұрылымын экологиялық таза технологиялармен жабдықтау, энергия мен суды үнемдеу, қалдықтарды азайту және қайта өңдеу жүйелерін енгізу.
- **Қызметкерлер мен студенттердің санасын қалыптастыру:** тұрақты даму мақсаттары жөнінде тренингтер мен семинарлар ұйымдастыру, студенттер мен қызметкерлердің белсенділігін арттыру, тұрақты даму идеяларын күнделікті практикалық іс-әрекетке енгізу.

Саясат сонымен қатар университеттің барлық факультеттері, кафедралары, зерттеу орталықтары, әкімшілік қызметтері және студенттік ұйымдары арасындағы үйлестіруді қамтамасыз етеді. Бұл саясатты іске асыру университеттің ұзақ мерзімді стратегиялық даму жоспарының бөлігі болып табылады және 2026–2029 жылдар кезеңінде тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған нақты және өлшенетін іс-шараларды қамтиды.

Университет тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу үшін халықаралық тәжірибені қолдануға, инновациялық шешімдер енгізуге және барлық деңгейдегі қызметкерлер мен студенттердің белсенді қатысуын қамтамасыз етуге міндеттенеді. Осы саясат арқылы университет өзінің білім беру, ғылыми және әлеуметтік қызметтерінің сапасын арттырады, қоғам алдындағы жауапкершілігін күшейтеді және Қазақстандағы тұрақты дамудың жетекші оқу орындарының бірі ретінде өз позициясын нығайтады.

2. САЯСАТТЫҢ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Мақсаты: Университеттің білім беру, ғылыми-зерттеу, инновациялық және әкімшілік қызметінде тұрақты даму қағидаларын жүйелі түрде енгізу. Бұл мақсат университеттің ұзақ мерзімді стратегиялық дамуы мен халықаралық стандарттарға сай білім беру сапасын арттыруға, ғылыми зерттеулердің сапасын жоғарылатуға және әлеуметтік жауапкершілікті күшейтуге бағытталған. Университет тұрақты даму қағидаларын білім беру процесінде, ғылыми-зерттеу қызметінде, әкімшілік басқаруда және студенттердің өмірлік тәжірибесінде үйлестіріп, студенттер мен қызметкерлердің санасын қалыптастыруға, әлеуметтік және экологиялық жауапкершілікті дамытуға ұмтылады.

Міндеттері:

- **Тұрақты даму мақсаттарын оқу бағдарламаларына және ғылыми зерттеулерге енгізу:** Университет барлық факультеттер мен кафедраларда тұрақты даму тақырыптарын қамтитын курстар мен бағдарламаларды әзірлейді. Бұл курстар студенттерге экологиялық тұрақтылық, әлеуметтік жауапкершілік, экономикалық теңдік және инновациялық шешімдер жөнінде білім беруге арналған. Ғылыми зерттеулерде тұрақты даму бағытындағы жобаларды қаржыландыру, халықаралық гранттар мен ынтымақтастықтарды дамыту, зерттеу нәтижелерін практикада қолдану қарастырылады.
- **Университеттің экологиялық жауапкершілігін арттыру:** Университеттің кампусында энергияны, суды және басқа ресурстарды үнемдеу, қалдықтарды қайта өңдеу, жасыл инфрақұрылымды дамыту бойынша іс-шаралар жүргізіледі. Экологиялық жобалар мен бағдарламалар студенттерді және қызметкерлерді белсенді қатысуға ынталандырады, табиғатты сақтау және экологиялық білімді қалыптастыруға бағытталған.
- **Жаһандық сын-қатерлерге бейім жоғары білікті мамандар даярлау:** Студенттерді қазіргі әлемдік экономикалық, әлеуметтік және экологиялық мәселелерге бейімдеп, аналитикалық ойлау қабілеті, инновациялық шешімдер қабылдау және жобаларды басқару дағдыларын дамытуға бағытталған білім беру бағдарламалары енгізіледі. Сонымен қатар, студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық тәжірибеден өтуіне, ғылыми және әлеуметтік жобаларға қатысуына жағдай жасалады.
- **Басқарудың тиімділігі мен ашықтығын қамтамасыз ету:** Университет әкімшілігі басқару процесінде ашықтық қағидаларын қолданады, қызметкерлер мен студенттерге шешім қабылдау процесіне қатысу мүмкіндігін береді. Жыл сайын тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу бойынша есеп беру, мониторинг жүргізу және сыртқы аудит ұйымдастыру қарастырылған.
- **Студенттер мен қызметкерлер арасында тұрақты даму мәдениетін қалыптастыру:** Университет тұрақты даму мәдениетін қалыптастыру үшін тренингтер, семинарлар, волонтерлік бағдарламалар мен жобалық жұмыстар ұйымдастырады. Студенттер мен қызметкерлердің белсенділігін ынталандыру үшін конкурстар, сыйлықтар және марапаттар жүйесі енгізіледі. Бұл бағыт әрбір университет мүшесінің тұрақты даму мақсаттарына саналы түрде қатысуын қамтамасыз етеді.
- **Жергілікті және халықаралық серіктестермен ынтымақтастықты дамыту:** Университет аймақтық, ұлттық және халықаралық деңгейде тұрақты даму мақсаттарын іске асыруға бағытталған ұйымдармен, үкіметтік емес ұйымдармен,

білім беру және ғылыми мекемелермен белсенді серіктестік орнатады. Бірлескен жобалар, ғылыми зерттеулер, студенттік алмасу бағдарламалары мен тәжірибелік іс-шаралар арқылы университет халықаралық тәжірибе мен үздік практикаларды қолдануды қамтамасыз етеді.

Бұл міндеттер университеттің тұрақты даму саясатын толық көлемде іске асыруға бағытталған және 2026–2029 жылдар аралығында университеттің білім беру, ғылыми және әлеуметтік қызметін үздіксіз дамытуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл міндеттер университеттің стратегиялық мақсаттары мен ТДМ-дың 17 негізгі бағытына сәйкестендіріліп, әрбір факультет пен кафедра үшін нақты іс-шаралар мен көрсеткіштер негізінде жүзеге асырылады.

3. НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАР МЕН ТӘСІЛДЕР

М.Х. Дулати атындағы Тараз университетінің тұрақты даму саясатын жүзеге асыруда келесі негізгі қағидалар мен тәсілдер басшылыққа алынады:

- **Кешенділік:** Университеттің барлық қызметтері, соның ішінде білім беру, ғылыми-зерттеу, әкімшілік, әлеуметтік және экологиялық қызметтер біртұтас жүйе ретінде үйлестіріледі. Бұл тәсіл әрбір факультет пен кафедраның тұрақты даму аспектілерін өз қызметінде интеграциялауын қамтамасыз етеді, сондай-ақ университеттің стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу үшін барлық ресурстарды тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.
- **Ашықтық:** Университет тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу бойынша жыл сайынғы есептерді жариялап, қызметкерлер мен студенттерге ақпаратты ашық ұсынады. Ашықтық принципі шешім қабылдау процесінде барлық мүдделі тараптарды тартуға, университеттің әрекеттерін бақылауға және қоғам алдындағы жауапкершілігін арттыруға бағытталған.
- **Инновация:** Білім беру мен ғылыми-зерттеу процестерінде жаңа технологияларды, заманауи әдістемелерді, цифрлық құралдар мен зерттеу әдістерін қолдану. Бұл студенттердің практикалық дағдыларын дамытуға, ғылыми зерттеулердің сапасын арттыруға және инновациялық жобаларды іске асыруға мүмкіндік береді.
- **Инклюзивтік:** Университеттің барлық мүшелері, соның ішінде студенттер, оқытушылар, қызметкерлер және жергілікті қоғам өкілдері тұрақты даму бастамаларына белсенді қатысады. Бұл принцип әртүрлі пікірлерді есепке алу, теңдік пен мүмкіндіктерге қолжетімділікті қамтамасыз ету арқылы университеттегі мәдениет пен қоғамдағы қатысуды нығайтуға бағытталған.
- **Жүйелілік:** Тұрақты даму саясатын жүзеге асыру үшін стратегиялық жоспарлау мен үнемі мониторинг жүргізу қажет. Университеттің барлық деңгейінде іс-шараларды жоспарлау, орындалуын бақылау және нәтижелерін талдау тұрақты даму мақсаттарына тиімді жетуге мүмкіндік береді.
- **Нәтижеге бағдар:** Университеттің барлық бағыттары бойынша нақты өлшенетін көрсеткіштер (KPI) енгізіледі. Бұл көрсеткіштер білім беру, ғылым, әлеуметтік және экологиялық қызметтердегі прогресті бағалауға және саясатты нақты нәтижелерге жетуге бағыттауға мүмкіндік береді.
- **Үздіксіз жетілдіру:** Университет қызметінің барлық аспектілерінде үнемі талдау, бағалау және жетілдіру жүргізіледі. Бұл тәсіл тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу процесінде сапаны арттыруға, жаңа тәжірибелер мен инновацияларды енгізуге мүмкіндік береді.

- **Әлеуметтік жауапкершілік:** Университет өзінің қызметі барысында әлеуметтік жауапкершілікті басшылыққа алады. Студенттер мен қызметкерлердің қоғамға қосқан үлесі, экологиялық және әлеуметтік бастамаларға қатысуы тұрақты даму саясатының негізгі көрсеткіштері болып табылады.
- **Халықаралық стандарттар мен тәжірибені қолдану:** Университет тұрақты даму саласындағы халықаралық стандарттар мен үздік практикаларды ескере отырып, білім беру және ғылыми зерттеу қызметін жетілдіреді. Бұл халықаралық ынтымақтастықты дамытуға, білім беру сапасын арттыруға және университеттің халықаралық рейтингтегі позициясын нығайтуға мүмкіндік береді.

Осы қағидалар мен тәсілдер университеттің тұрақты даму саясатын іске асырудың негізгі бағыттарын нақтылап, оның барлық қызмет салаларына жүйелі түрде енгізуге мүмкіндік береді.

№	ТДМ	Университет қызметіне интеграциялау жолдары
1	ТДМ 3 «Денсаулық және әл-ауқат»	Студенттер мен қызметкерлердің денсаулығын қорғау бағдарламалары, еңбек қауіпсіздігі шарттарын қамтамасыз ету
2	ТДМ 4 «Сапалы білім»	Тұрақты даму бойынша курстар енгізу, оқытушылардың біліктілігін арттыру
3	ТДМ 6 «Таза су және санитария»	Су ресурстарын тиімді пайдалану, энергияны үнемдеу жүйелері
4	ТДМ ТДМ 8 «Құрметті еңбек және экономикалық өсім»	Заманауи еңбек нарығына дайын студенттерді дайындау, кәсіпкерлік бастамалар
5	ТДМ 12 «Тиімді тұтыну және өндіріс»	Экологиялық таза сатып алулар, қалдықтарды қайта өңдеу, ресурстарды үнемді пайдалану
6	ТДМ «Климаттық өзгерістерге қарсы әрекет»	Университеттің көміртегі ізін азайту, «жасыл» инфрақұрылым енгізу

4. БҰҰ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫМЕН БАЙЛАНЫСЫ

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті өзінің тұрақты даму саясатын жүзеге асыруда БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарын (ТДМ) негізге алады. Университеттің барлық білім беру, ғылыми, әлеуметтік және экологиялық бастамалары ТДМ-мен үйлестіріліп, студенттер мен қызметкерлердің санасын қалыптастыруға, қоғамға нақты үлес қосуға бағытталған.

ТДМ-дың университет саясатына ықпалы:

- **ТДМ 3 «Денсаулық және әл-ауқат»:** Студенттер мен қызметкерлердің физикалық және психологиялық денсаулығын қорғау бағдарламаларын енгізу. Бұл спорттық шаралар, психологиялық қолдау қызметтері, медициналық бақылау және қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету арқылы жүзеге асырылады.
- **ТДМ 4 «Сапалы білім»:** Тұрақты даму тақырыптары бойынша оқу бағдарламаларын жаңарту, жаңа курстар әзірлеу, студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарын ынталандыру. Сонымен қатар оқытушылардың біліктілігін арттыру, заманауи педагогикалық әдістерді енгізу университеттің сапалы білім беру саясатына сәйкес келеді.
- **ТДМ 6 «Таза су және санитария»:** Кампусты экологиялық таза сумен қамтамасыз ету, санитарлық жағдайларды жақсарту, ресурстарды тиімді пайдалану. Су үнемдеу

және қалдықтарды азайту бойынша жобалар тұрақты даму мақсаттарын қолдауға бағытталған.

- **ТДМ 7 «Таза энергия көздері»:** Университет кампусында энергияны үнемдейтін технологиялар мен жаңартылатын энергия көздерін енгізу, энергетикалық тиімділікті арттыру. Бұл шаралар университеттің экологиялық жауапкершілігін күшейтеді.
- **ТДМ 8 «Құрметті еңбек және экономикалық өсім»:** Студенттерді заманауи еңбек нарығына дайындау, кәсіпкерлік пен инновацияны дамыту. Университет жас мамандарды жоғары біліктілікпен даярлау арқылы экономикалық дамуға үлес қосады.
- **ТДМ 11 «Тұрақты қалалар мен қауымдастықтар»:** Университеттің кампус инфрақұрылымын тұрақты даму принциптері бойынша жобалау, қауіпсіз, инклюзивті және экологиялық таза орта құру. Студенттер мен қызметкерлердің қоғамдағы тұрақты мәдениетін қалыптастыру.
- **ТДМ 12 «Тиімді тұтыну және өндіріс»:** Университетте экологиялық таза сатып алу, қалдықтарды азайту және қайта өңдеу, ресурстарды үнемдеу саясатын енгізу. Бұл шаралар тұрақты өндіріс және тұтыну принциптерін қолдауға бағытталған.
- **ТДМ 13 «Климаттық өзгерістерге қарсы әрекет»:** Кампустың көміртегі ізін азайту, жасыл инфрақұрылымды дамыту, экологиялық жобаларды іске асыру. Бұл шаралар климаттық өзгерістерге бейімделуді және экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз етеді.
- **ТДМ 17 «Халықаралық ынтымақтастық»:** Университет халықаралық ұйымдармен және серіктестермен бірлесіп ғылыми жобалар, студенттік алмасу бағдарламалары және тұрақты даму тақырыптары бойынша конференциялар өткізеді. Бұл халықаралық тәжірибе мен үздік практикаларды қолдануға мүмкіндік береді.

5. СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАҒЫТТАР ЖӘНЕ БАСЫМДЫҚТАР

М.Х. Дулати атындағы Тараз университетінің тұрақты даму саясатын іске асыруда бес негізгі стратегиялық бағыт пен басымдық белгіленген. Әр бағыт өз ішіне нақты іс-шаралар мен мақсаттарды қамтиды, университеттің білім беру, ғылыми, әлеуметтік және экологиялық қызметін жүйелі дамытуға бағытталған.

1. **Білім беру және тәрбиелеу** – университет оқу бағдарламаларына тұрақты даму тақырыптарын енгізу арқылы студенттерді теориялық және практикалық біліммен қамтамасыз етеді. Студенттерді практикалық жобалар, зерттеу жұмыстары және әлеуметтік бастамаларға қатыстыру арқылы тұрақты даму принциптерін тәжірибеде қолдануға үйретеді. Сонымен қатар, студенттердің аналитикалық ойлау қабілеттерін, инновациялық шешім қабылдау және жобаларды басқару дағдыларын дамытуға басымдық беріледі.
2. **Ғылыми зерттеулер және инновациялар** – университет тұрақты даму, экология, энергия тиімділігі, климаттық өзгерістер және әлеуметтік зерттеулер бойынша ғылыми жобаларды қолдайды. Ғылыми зерттеулердің нәтижелері практикада қолданылатын инновациялық шешімдерге, халықаралық жобаларға және студенттік зерттеу жұмыстарына бағытталады. Бұл бағыт университеттің ғылыми әлеуетін арттырады және халықаралық деңгейде танымал болуына мүмкіндік береді.
3. **Әлеуметтік жауапкершілік және серіктестік** – университет жергілікті қоғаммен, кәсіпорындармен және үкіметтік емес ұйымдармен белсенді ынтымақтастық орнатады. Бірлескен жобалар, волонтерлік бағдарламалар, қоғамдық іс-шаралар

арқылы студенттер мен қызметкерлердің әлеуметтік жауапкершілігін арттыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, университет қоғамның тұрақты дамуына үлес қосып, әлеуметтік бастамаларды қолдауды қамтамасыз етеді.

4. **Экологиялық тұрақтылық** – университет кампус инфрақұрылымын экологиялық таза технологиялармен жабдықтау, энергия мен суды үнемдеу, қалдықтарды азайту және қайта өңдеу шараларын енгізу арқылы экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз етеді. Жасыл инфрақұрылым мен экологиялық жобаларды іске асыру студенттер мен қызметкерлердің қоршаған ортаға деген саналы қатысуын қалыптастырады.
5. **Қызметкерлерді басқару және дамыту** – университет қызметкерлерінің біліктілігін арттыру, ESG (экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық) қағидаларын енгізу арқылы тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған. Бұл бағыт қызметкерлердің кәсіби дамуын, инновациялық шешімдер қабылдау қабілетін және университеттің стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыруға қатысуын қамтамасыз етеді.

Осы стратегиялық бағыттар мен басымдықтар университеттің тұрақты даму саясатын барлық деңгейде жүйелі түрде іске асыруға мүмкіндік береді, студенттер мен қызметкерлердің белсенді қатысуын қамтамасыз етеді және қоғамға нақты үлес қосуға бағытталған практикалық іс-шараларды жүзеге асырады.

Кесте 1: Басым бағыттар мен күтілетін нәтижелер

№	Бағыт	Негізгі іс-шаралар	Күтілетін нәтиже
1	Білім беру	Тұрақты даму курстары, студенттік жобалар	100% студент ТДМ бағдарламаларында қатысады
2	Ғылым	Ғылыми гранттар	Жыл сайын 10 ғылыми мақала
3	Әлеуметтік жауапкершілік	НҚҰ-пен серіктестік	Жыл сайын 5 бірлескен жоба
4	Экология	Энергияны үнемдеу, қалдықтарды қайта өңдеу	2029 жылға қарай энергия тұтынуды 15% қысқарту
5	Қызметкерлер	Оқыту тренингтері	80% қызметкер оқытудан өтті

6. ІСКЕ АСЫРУ ЖОСПАРЫ (2026–2029)

- **2026:** Оқу курстарын әзірлеу, жұмыс топтарын құру, пилоттық жобаларды іске қосу.
- **2027:** Білім беру бағдарламаларын енгізу, алғашқы ғылыми жарияланымдар, тиімділікті бақылау.
- **2028:** Серіктестікті кеңейту, ESG тәжірибесін енгізу, аудит.
- **2029:** Толық есеп беру, стратегияны түзету, келесі саясатқа дайындық.

Сурет 2: 2026–2029 жылдарға арналған іске асыру графигі (диаграмма Ганта)

№	Жыл	Кезең атауы	Негізгі іс-шаралар	Күтілетін нәтиже (KPI)
1	2026	 БАСТАУ (Start-up)	<ul style="list-style-type: none"> • 5 жаңа оқу курсы әзірлеу • 2 сарапшылық жұмыс тобын құру • Пилоттық жобаларды іске қосу 	100% әзірленген оқу материалдары және алғашқы сынақ нәтижелері.

2	2027	☒ ЕНГІЗУ (Execution)	<ul style="list-style-type: none"> • ББ бағдарламаларын интеграциялау • 3 ғылыми мақала жариялау (Scopus) • Тиімділік мониторингін жүргізу 	10+ енгізілген бағдарламалар мен жобаның ғылыми негіздемесі.
3	2028	 КЕҢЕЙТУ (Expansion)	<ul style="list-style-type: none"> • 3 халықаралық серіктес тарту • ESG тәжірибесін 100% енгізу • Тәуелсіз аудит жүргізу 	Халықаралық деңгейдегі танылу және тұрақты даму (ESG) сертификаты.
4	2029	 ҚОРЫТЫНДЫ (Impact)	<ul style="list-style-type: none"> • Толық есеп беру (Final Report) • Стратегиялық түзетулер енгізу • Келесі саясатты жоспарлау 	95% тиімділік көрсеткіші және жаңа 5 жылдық даму жоспары.

7. МОНИТОРИНГ ЖӘНЕ ТИІМДІЛІКТІ БАҒАЛАУ

- Жыл сайынғы ТДМ бойынша есеп.
- Әр бағыт бойынша КРІ (білім беру, ғылым, экология, әлеуметтік қызмет).
- Сыртқы аудит екі жыл сайын.

Кесте 2: ТДМ мониторингі КРІ

Бағыт	Көрсеткіш	2029 жылғы мақсат
Білім беру	ТДМ курстарын аяқтаған студенттер пайызы	100%
Ғылым	ТДМ бойынша жарияланымдар саны	40
Экология	Энергия тұтынуды азайту	-15%
Әлеуметтік қызмет	Жүзеге асырылған жобалар саны	20

8. БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМИ БАСТАМАЛАР

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу үшін білім беру және ғылыми бастамаларды кешенді түрде жүзеге асырады. Бұл бағыт студенттердің теориялық білімін практикалық тәжірибемен ұштастыруға, ғылыми зерттеулерді дамытуға және әлеуметтік жауапкершілікті арттыруға бағытталған.

- **Тұрақты даму бойынша көпсалалы курстар:** Университет білім беру бағдарламаларына тұрақты даму тақырыптарын енгізеді. Бұл курстар экология, әлеуметтік жауапкершілік, экономикалық теңдік, энергия тиімділігі және инновациялар сияқты тақырыптарды қамтиды. Курстар студенттерге заманауи әлемдік мәселелерді түсінуге, практикалық шешімдер ұсынуға және жобаларды басқаруға мүмкіндік береді.

- **Ғылыми гранттар және конференциялар:** Тұрақты даму саласындағы ғылыми зерттеулерді қолдау мақсатында университет ішкі және халықаралық гранттар ұсынады. Сонымен қатар, ғылыми конференциялар, семинарлар мен дөңгелек Зүстелдер ұйымдастырылып, студенттер мен оқытушылар тәжірибе алмасып, өз зерттеу нәтижелерін таныстырады.
- **Студенттік жобалар мен қоғамдық бастамалар:** Студенттерді тұрақты даму мақсаттары бойынша жобаларға қатыстыру университеттің басты басымдықтарының бірі болып табылады. Волонтерлік бағдарламалар, әлеуметтік жобалар, экологиялық бастамалар және инновациялық идеялар студенттердің практикалық дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.
- **Пәнаралық зерттеулер, тәжірибе аландары:** Университет түрлі факультеттер мен кафедраларды қамтитын пәнаралық зерттеулерді қолдайды. Тәжірибе аландары студенттер мен зерттеушілерге ғылыми жобаларды орындауға, инновациялық шешімдерді сынауға және нақты практикалық нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл тәсіл студенттердің өз саласында терең білім алуына және тұрақты даму мәселелеріне кешенді көзқарас қалыптастыруға ықпал етеді.
- **Қосымша мүмкіндіктер:** Университет онлайн курстар, вебинарлар, зерттеу орталықтары және халықаралық тәжірибе алмасу бағдарламаларын енгізу арқылы білім беру мен ғылыми бастамаларды кеңейтеді. Сонымен қатар, студенттер мен қызметкерлерге ғылыми публикациялар жасау, патенттер алу және инновациялық жобаларды іске асыру үшін қолдау көрсетіледі.

Осы шаралар университеттің тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге, студенттер мен қызметкерлердің кәсіби деңгейін арттыруға және қоғамға нақты үлес қосуға бағытталған кешенді білім беру және ғылыми бастамалар жүйесін қалыптастырады.

9. СЕРІКТЕСТЕРМЕН ЖӘНЕ ҚОҒАММЕН ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу үшін жергілікті, ұлттық және халықаралық серіктестермен белсенді өзара әрекеттесуді қамтамасыз етеді. Бұл бағыт университеттің әлеуметтік жауапкершілігін арттыруға, студенттер мен қызметкерлердің практикалық дағдыларын дамытуға және қоғамға нақты үлес қосуға мүмкіндік береді.

- **Аймақтық билік пен кәсіпорындар:** Университет жергілікті әкімдік, мемлекеттік органдар және кәсіпорындармен бірлесіп әлеуметтік, экологиялық және экономикалық жобаларды жүзеге асырады. Бұл серіктестік аймақтық даму мәселелерін шешуге, студенттер мен жас ғалымдардың тәжірибе алуына ықпал етеді.
- **Халықаралық тұрақты даму ұйымдары:** Университет БҰҰ, халықаралық білім беру және ғылыми ұйымдармен серіктестік орнатады. Халықаралық жобалар мен бағдарламаларға қатысу арқылы студенттер мен оқытушылар халықаралық тәжірибе жинақтайды, үздік практикаларды қолдануды үйренеді.
- **Үкіметтік емес ұйымдар және азаматтық бастамалар:** Университет үкіметтік емес ұйымдармен және азаматтық қоғам бастамаларымен бірлесіп экологиялық акциялар, әлеуметтік жобалар және волонтерлік бағдарламаларды жүзеге асырады. Бұл студенттер мен қызметкерлердің әлеуметтік жауапкершілігін арттырып, белсенді азаматтық позицияны қалыптастырады.
- **Университет серіктестерімен тәжірибе алмасу:** Жергілікті және халықаралық серіктестермен тәжірибе алмасу университеттің білім беру, ғылыми және

әлеуметтік бастамаларын жетілдіруге мүмкіндік береді. Бірлескен жобалар, тренингтер, зерттеу бағдарламалары арқылы инновациялық тәжірибе таратылады.

- **Бірлескен конференциялар мен дөңгелек үстелдер ұйымдастыру:** Университет тұрақты даму тақырыбында конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер өткізу арқылы барлық мүдделі тараптарды біріктіреді. Бұл шаралар студенттер мен қызметкерлердің кәсіби дамуына, халықаралық тәжірибе мен білімді кеңейтуге ықпал етеді.
- **Қоғаммен тұрақты байланыс:** Университет әлеуметтік желілер, ақпараттық порталдар және қоғамдық іс-шаралар арқылы қоғаммен тұрақты байланыс орнатады. Бұл азаматтардың тұрақты даму тақырыптарына қатысуын арттырады және университеттің әлеуметтік жауапкершілігін көрсетуге мүмкіндік береді.

Осы іс-шаралар университеттің тұрақты даму саясатын іске асыруда серіктестермен және қоғаммен тиімді өзара әрекеттесуді қамтамасыз етеді, әлеуметтік және экологиялық бастамаларды қолдауға мүмкіндік береді.

10. ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ АЗАЙТУ ШАРАЛАРЫ

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму саясатын жүзеге асыру барысында әртүрлі тәуекелдерді ескереді және оларды тиімді басқару үшін нақты шаралар қабылдайды. Төменде негізгі тәуекелдер мен оларды азайту жолдары көрсетілген:

№	Тәуекел	Азайту шаралары	Толықтыру / түсініктеме
1	Қаржылық жетіспеушілік	Сыртқы гранттар, серіктестік	Халықаралық және жергілікті гранттарға қатысу, корпоративтік және үкіметтік серіктестермен ынтымақтастықты дамыту, бюджетті тиімді пайдалану және инвестициялық жобаларды жоспарлау арқылы қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету.
2	Қызметкерлердің төмен қызығушылығы	Тренингтер, мотивациялық бағдарламалар	Қызметкерлердің тұрақты даму бойынша біліктілігін арттыру, кәсіби даму курстарын ұйымдастыру, ішкі мотивациялық бағдарламалар мен марапаттар жүйесін енгізу арқылы қызметкерлердің белсенділігін арттыру.
3	Оқу стандарттарының артта қалуы	Курстарды қайта қарау, аккредиттеу	Оқу бағдарламаларын тұрақты түрде жаңартып, халықаралық және ұлттық стандарттарға сәйкестендіру, аккредиттеу процесін өткізу, заманауи педагогикалық әдістерді енгізу арқылы білім беру сапасын жоғарылату.
4	Экологиялық апаттар	Апатқа дайындық жоспары, тұрақты аудит	Кампус инфрақұрылымын апатқа дайындау, қауіпсіздік шараларын енгізу, тұрақты экологиялық аудит жүргізу, алдын алу және жауап беру жоспарларын әзірлеу арқылы экологиялық тәуекелдерді төмендету.

5	Өзгерістерге қарсылық	Коммуникация кампаниялары, көшбасшыларды тарту	Университет қызметкерлері мен студенттерді саясат өзгерістері туралы хабардар ету, ақпараттық кампаниялар, көшбасшылар мен мүдделі тараптарды тарту арқылы өзгерістерді қабылдауды жеңілдету және қарсылықты азайту.
---	-----------------------	--	--

Бұл кесте университеттің тәуекелдерді жүйелі түрде басқару және тұрақты даму саясатын іске асырудағы стратегиялық көзқарасын көрсетеді. Әрбір тәуекел үшін алдын алу, бақылау және түзету шаралары белгіленген, бұл университеттің тұрақты даму мақсаттарына тиімді жетуін қамтамасыз етеді.

11. ҚОРЫТЫНДЫ

Бұл саясат 2026–2029 жылдарға арналған университеттің тұрақты даму мақсаттарын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді стратегияны айқындайды. Университет тұрақты даму қағидаларын білім беру, ғылыми-зерттеу, әлеуметтік және экологиялық қызметтерге жүйелі түрде енгізуді қамтамасыз етеді.

Университет барлық қатысушыларды, оның ішінде студенттер, оқытушылар, қызметкерлер, жергілікті қоғам және халықаралық серіктестерді тартуды басшылыққа алады. Бұл қатысу барлық деңгейде белсенді диалог, бірлескен жобалар, тренингтер, семинарлар және волонтерлік бағдарламалар арқылы жүзеге асырылады.

Саясаттың тиімділігін бағалау үшін нақты өлшенетін көрсеткіштер (KPI) енгізіледі, олардың ішінде білім беру сапасы, ғылыми жарияланымдар саны, экологиялық жобалардың нәтижелері, әлеуметтік бастамалардың әсері және серіктестік жобалардағы жетістіктер қарастырылады. Жыл сайын мониторинг жүргізіліп, нәтижелер талданады, және қажет болған жағдайда саясатқа түзетулер енгізіледі.

Сонымен қатар, университет тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуде үздік практикаларды, халықаралық стандарттарды және жаңа технологияларды пайдалана отырып, инновациялық тәсілдерді енгізуге ұмтылады. Бұл тәсіл университеттің тұрақты даму саласындағы көшбасшылық рөлін нығайтуға және Қазақстандағы жоғары білім жүйесінде үздік тәжірибелерді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Университет осы саясат арқылы ұзақ мерзімді перспективада тұрақты даму принциптерін барлық қызмет салаларына енгізуді қамтамасыз етеді, барлық мүдделі тараптардың санасын қалыптастырады және қоғамға нақты үлес қосады.